

KONFERENCE

BYUDVIKLING BEVARING ÆREDYGTIGHED

Bispebjerg
LOKALUDVALG

PROGRAM

Kl. 18.30: Introduktion & åbningstale

Kl. 18.40: Panelinterview

Kl. 19.00: Hvordan bevarer vi kvarterer med særlig kulturarv?

Kl. 19.15: Om kommuneplanen

Kl. 19.30: Om bevarende lokalplaner

Kl. 19.45: Opklarende spørgsmål

PAUSE

Kl. 20.10: Det gode lokale samarbejde

Kl. 20.25: Perspektiver på god byudvikling, bevaring & bæredygtighed

Kl. 20.45: Politikerdebat

Kl. 21.30: Afrunding og tak for i aften

ÅBNINGSTALE

Borgmester Line Barfod

PANELINTERVIEW

Allan Marouf (Østerbro Lokaludvalg)

Alex Heick (Bispebjerg Lokaludvalg)

Thomas Waras Brogren (Realdania)

Jann Aune (AKF Holding) - afbud

Hvorfor er det vigtigt at bevare kvarterer med særlig kulturarv, og hvordan gør vi det?

Byudvikling, Bevaring og Bæredygtighed

26.09.2024 BIBLIOTEKET, Rentemestervej 76

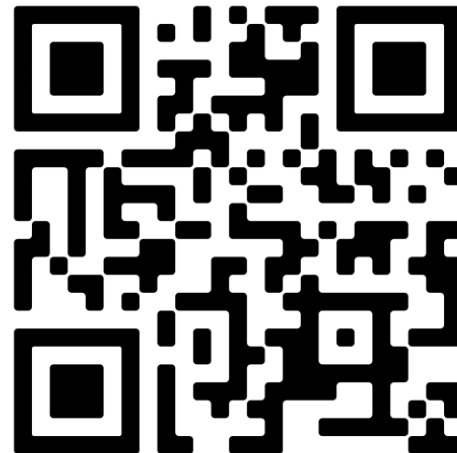
Thomas Brogren
Projektchef, Realdania

Hvad siger tallene om klimaeffekten af at bevare mere?

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

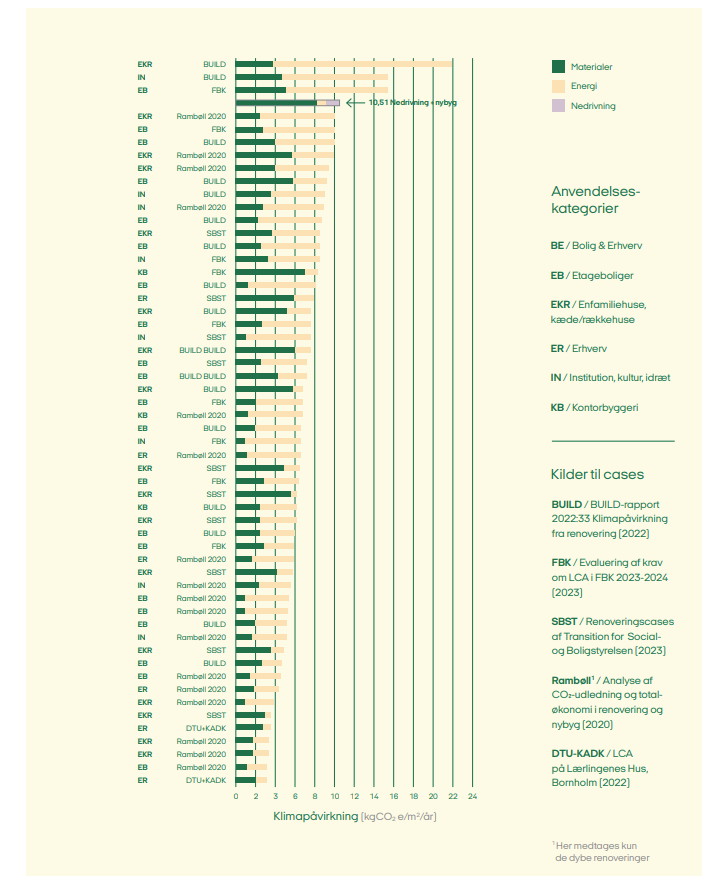

- Bevare og renovere eller rive ned og bygge nyt?
- Hvordan renovere mest klimavenligt?
- Erfaringer fra udlandet, fælles data og metoder
- Økonomi?
- Arkitektur?
- Online lancering d. 4/10

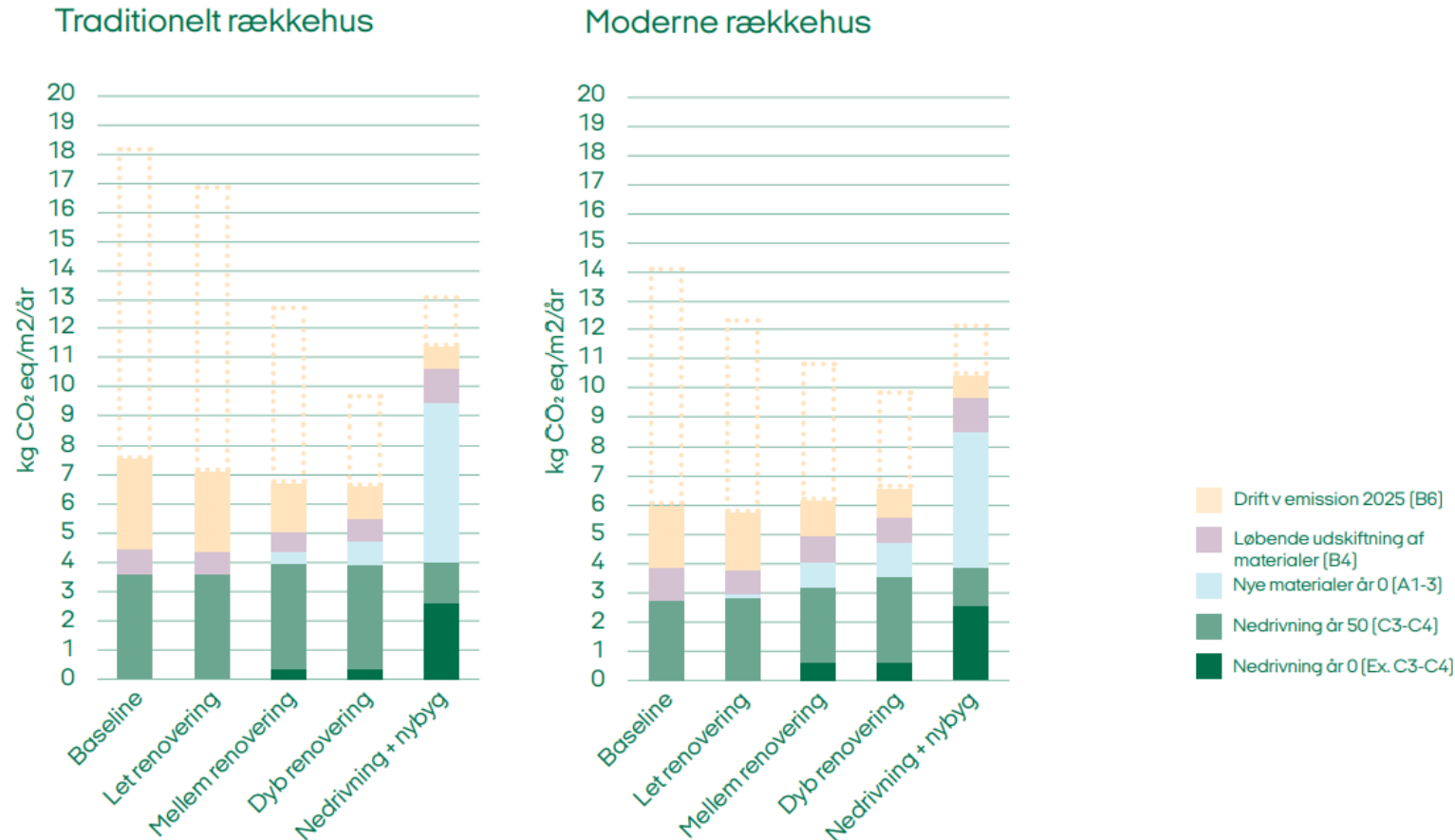

Klimadata for renovering - nogle af metoderne

- Definer metoder til LCA af renovering
- Definere nogle bygningstyper og renoveringsstrategier
- Afprøve dynamiske LCA (vægte tidlig udledning)
- Gøre noget ved Performance Gap (mere rigtige tal for driftsenergi)
- Klimaeffekten af flere biogene materialer
- Økonomi: undersøge anlægspriser, LCC, og klimaafgift/ skyggepriser

Klimadata for renovering - nogle af tallene

FIGUR 5. Resultater af LCA for hhv. parcelhus, rækkehus og etagehus. Til beregningerne er anvendt Metode 3 (se s. 21) og 2025-emissionsfaktorer (se s. 34). Selv om der er forskelle på klimapåvirkningen, når man sammenholder de forskellige renoveringsgrader – særligt ved en sammenligning mellem de traditionelle og de moderne bygningstyper – viser graferne tydeligt, at både baseline og alle renoveringsgrader er bedre rent klimamæssigt end nedrivning og nybyg.

Klimadata for renovering - konklusioner

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

- Renovering er bedre for klimaet end at rive ned og bygge nyt (emissionsfaktorer 2025)
- Selv lette renoveringer er bedre end at rive ned og bygge nyt
- Dybe renoveringer i moderne bygninger er ikke det bedste for klimaet
- Beregninger viser, at renovering er bedre for totaløkonomien end at rive ned og bygge nyt
- Klimavenlig renovering kommer til at ændre arkitekturen

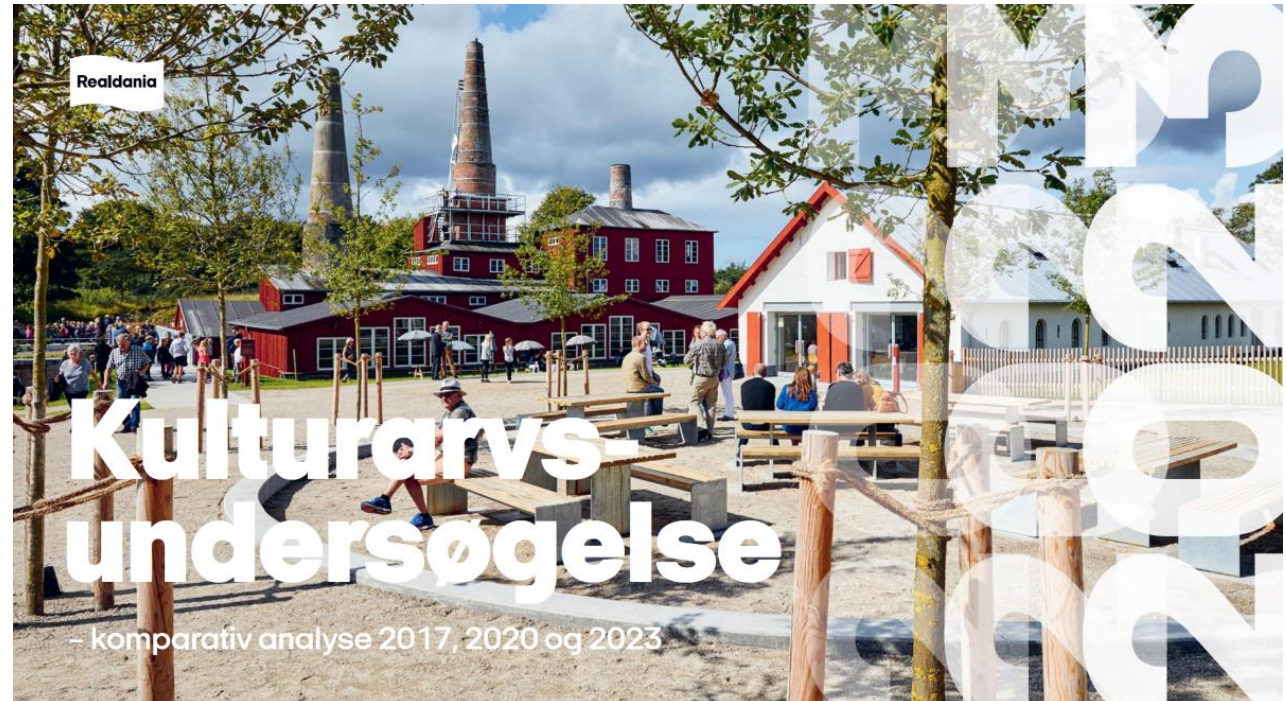

Kulturarvsundersøgelsen

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

- Spørgeskemaundersøgelsen
- 2.000 danskere i alderen 19-74 år
- I din kommune er der behov for et nyt plejehjem. Der findes en 100 år gammel murstensbygning. Der findes to forslag: Hvilket vælger du?
- 37% for nedrivning+nybyg
- 49% for bevaring+ombygning, også selv om det bliver lidt dyrere

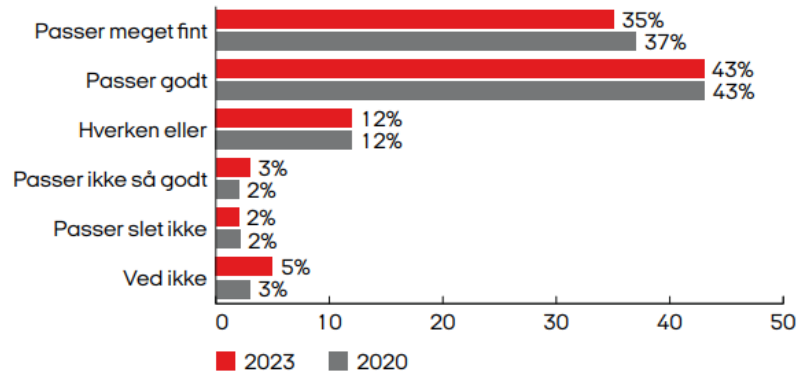
Kulturarvsundersøgelsen

Hvorfor bevaring?

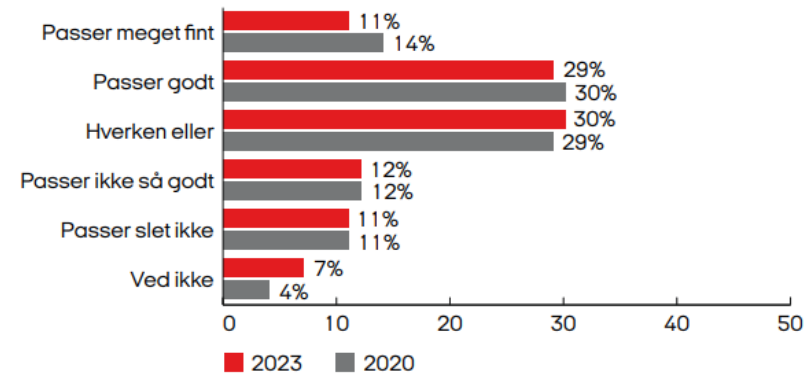
Livskvalitet gennem
det byggede miljø

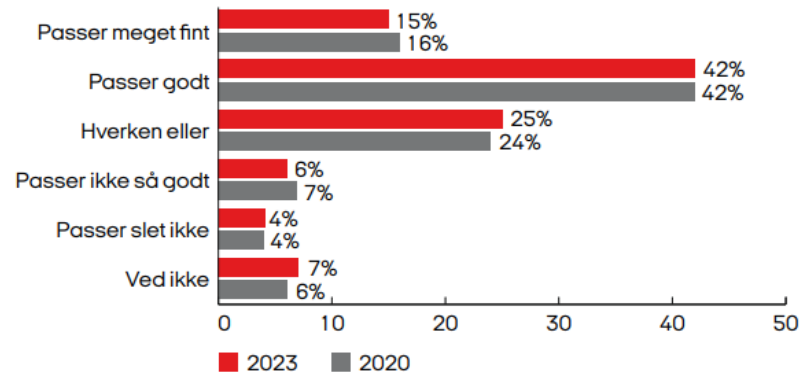
Hvor enig er du i at historiske steder giver mig en øget forståelse for, hvordan det var i fortiden? [tal i pct.]

Hvor enig er du i at historiske steder giver mig en øget forståelse for hvem jeg er? [tal i pct.]

Hvor enig er du i at historiske steder giver mig en øget forståelse for nutidens forhold? [tal i pct.]

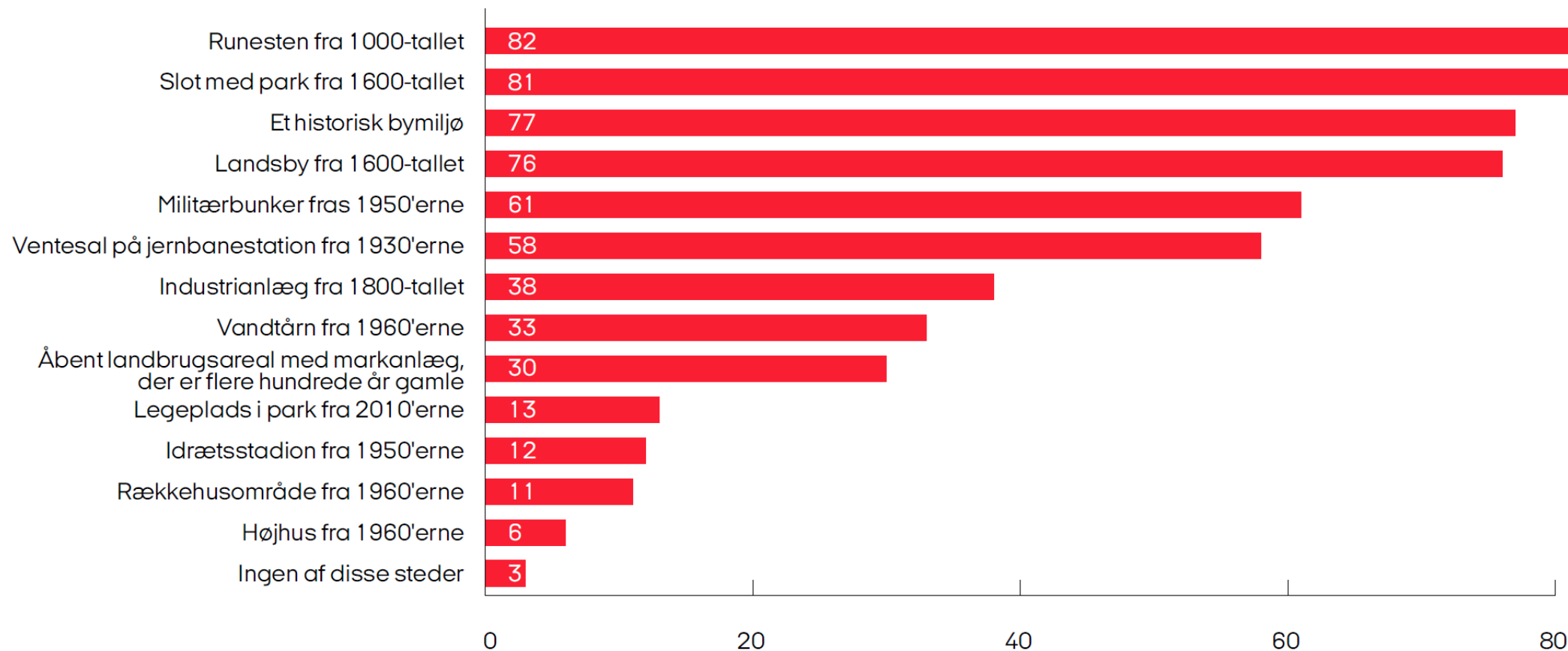
Kulturarvsundersøgelsen

Hvad bør bevares?

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

Hvilke typer af steder mener du bør bevares for de kommende generationer? [Du må markere flere svar (tal i pct.)]

Klimavisioner for modernismens bygningskultur

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

- *”Selvfølgelig vil det udfordre vores æstetiske konventioner”*
- *”Vi mente det alvorligt, når vi tog ansvar for klimaet. Vi greenwashede ikke.”*
- *”Måske er vi der hvor bevaringschartrene nødvendigvis må fornyes så de hænger sammen med vores ansvar overfor miljøet. Historisk er det ikke nyt at bevaringsdogmer forandrer sig og i en vis grad også afspejler deres egen tid.”*

Essay af: Morten Ørsager, Søren Pedersen, Grith Bech-Nielsen, Nicolai Bo Andersen, Anne Mette Boye, Ellen Braae, Marie Fostvedt & Kasper Hübertz, Pia Nielsen & Lone Zeeberg, Graves Simonsen, Christian Olsen, Tobias Hentzer Dausgaard, Sidse Martens Gudmand-Høyer, Lone-Pia Bach (SE), Erik Fenstad (NO), Tommi Lindh (FIN)

Kulturmiljøer

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

Det er så dejligt at være i ”... et geografisk afgrænset område, der i sin fysiske fremtoning afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling”.

Det er så dejligt at være i "... et geografisk afgrænset område, der i sin fysiske fremtoning afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling".

- En snæver teknisk definition
- Hvad er det for almindelige mennesker?
- ... i sin bymæssige sammenhæng
- ... bevarende udviklingsplaner
- ... andre kommunale dagsordenen
- ... et kommende klimafokus

Vores kvarter

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

- Indsatsen skal styrke fællesskaber og identitet, ved at engagere beboerne i bygningskultur, som en vigtig og bæredygtig ramme om hverdagslivet.

Projekt mål:

- Nye metoder og processer til at styrke forståelse af beboernes relation og holdning til bevaringsværdier og fremtidig udvikling bliver udviklet, testet og formidlet.
- Byrum og bygninger at få et kvalitetsmæssigt løft + en plan for bevaring og udvikling, der giver beboerne medbestemmelse inden for en faglig

Reference:

<https://realdania.dk/projekter/vores-kvarter>

Assens

I Assens er der fokus på Nygade, der ligger i et arbejderkvarter fra slutningen af 1800-tallet. Bygningerne her er kendetegnet ved røde mursten og smukke detaljer. De har individuelle styrker, men hænger sammen som en helhed, og fortæller en vigtig historie om byen. Bygningerne er ikke beskyttet af en detaljeret bevarende lokalplan, og med pilotprojektet vil vi undersøge, hvordan vi kan øge lokalområdets viden om kvarterets historie og bygningernes kvaliteter. Alt sammen med henblik på at skabe fællesskab og lyst til at engagere sig i at passe på bygningerne.

Nexø

I Nexø sætter vi fokus på Svenskehusene, der blev opført lige efter 2. verdenskrig. De var en gave fra Sverige og er opført af præfabrikerede dele. Husene står i forskellige farver, men danner alligevel en helhed bl.a. på grund af byggestilen og fordi farverne på de enkelte huse er afstemt i forhold til hinanden. Kvarteret er stramt reguleret og med pilotprojektet vil vi se på, hvordan dette understøtter fællesskab og stolthed, samt undersøge hvordan man kan udvikle et kvarter under stramme beskyttelsesregler.

Vejle

I Vejle er der fokus på arbejderkvarteret omkring spinderihallerne, der er bygget i starten af 1900-tallet. Her er der tale om historicistiske bygninger i flere etager med mange fine detaljer og gode by- og gårdrum. Området har en stærk kulturhistorie, men er truet af byens vækst, som medfører huslejstigninger og omdannelse af bygninger og gårdrum. Med pilotprojektet ønsker vi at undersøge, hvordan man kan passe på områdets karakter og beboersammensætning, når udviklingen rammer.

Vores kvarter - Assens

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

- Del af den lokale politik for aktivt medborgerskab
- Velbevaret - men med ældre lokalplan
- Lokalplan, som borgerne kan se sig selv i.
- Beboernes egne fortællinger (det lokale kulturhistoriske museum) og bruge borgernes ord i redegørelsen
- Overblik over økonomiske konsekvenser, bindinger og muligheder og politisk opbakning til lokalplanen

Reference: Diverse analyser lægges på:
<https://realdania.dk/projekter/vores-kvarter>

Vores kvarter - Vejle

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

- Del af kommunens resilienspolitik
- Små betalbare boliger
- Borgerne: Ønsket om både bevaring og udvikling
- Mange opfattelser af kulturarv - Brug for mange fortællinger og arkitektoniske udtryk
- Eksempler på udviklingsplaner for nedrivningstruede bygninger, små nye boliger i baggårde og erhverv i tomme lejemål, der kan inspirere developere

Reference: Diverse analyser lægges på:
<https://realdania.dk/projekter/vores-kvarter>

Vores kvarter - Nexø

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

- Del af den lokale bosætningspolitik
- Nexø – endnu ikke en kulturby
- Ejendomsmægler: Attraktives boliger for nogen, men ikke for alle.
- Holde området attraktivt for børnefamilier
- Brugerønsker ?
- Biogen efterisolering 75 år efter.

Reference: Diverse analyser lægges på:
<https://realdania.dk/projekter/vores-kvarter>

Kvarterer med særlig kulturarv

- Bevaring har stor klimaeffekt.
 - Hvordan kan den viden blive mere udbredt?
- Bevaring giver steder identitet.
 - Hvad med de steder, der ikke er historiske endnu?
- Bevarende udviklingsplaner.
 - Hvordan kombineres bevaring med andre politikområder?

Indsæt Mads Morads oplæg

Bevarende lokalplaner og bæredygtighedsperspektivet

Teknik- og Miljøforvaltningen
Line Pymont Kirkegaard

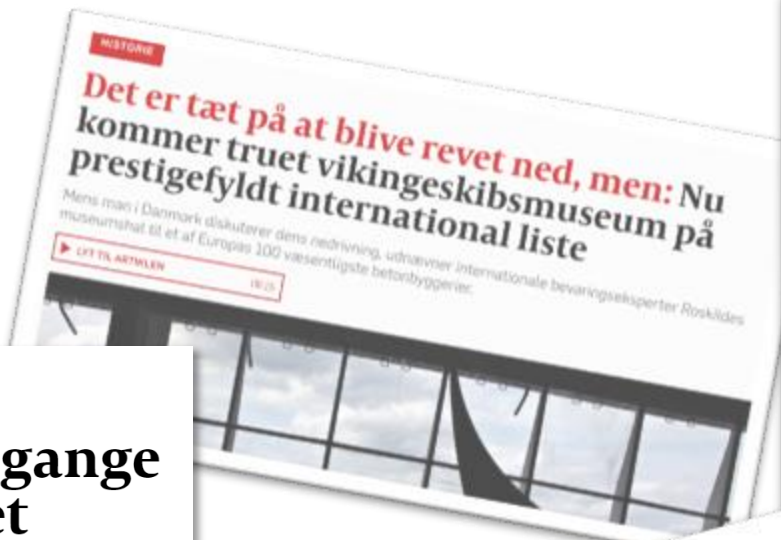

Øget fokus på bevaring

Københavns nye stadsarkitekt: »Nogle gange skal man bevare noget grimt«

Lars Jensen har været på arbejde i halvanden uge, da Byrummonitor møder ham på stadsarkitektkontoret – et kontor uden messingskilt, men med en stadsarkitekt, der er klar til at diskutere Palads, Lynetteholm og mange andre svære sager i København.

18. SEP. 2024 KL. 04.00

”Vores kulturarvssyn har ændret sig fra monumenter og til et større fokus på helheder, strukturer samt hverdagens og efterkrigstidens bygninger, som rummer værdier, der ikke altid er så umiddelbart synlige”.

- Arne Høi, Professor og institutleder arkitektskolen

Planloven

Planloven fastlægger, at kommunerne skal tage vare på kulturarven.

Det indebærer, at kommunerne skal udpege kulturmiljøer, væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier, fx. **bevaringsværdige bygninger**, landskaber, kirkernes omgivelser eller **bygningselementer**.

Planloven og klima

- Vurdering: Kommunen kan med planloven ikke stille krav om Co2-regnskab i forbindelse med en ansøgning om nedrivning eller i lokalplanprocessen
- Krav til CO2-beregninger reguleres i bygningsreglementet ved nybyggeri
- Teknik- og Miljøforvaltningen arbejder på et nyt bio-klima værktøj, der blandt andet kan estimerer lokalplanscenariers klimapåvirkninger

§ 14 og TMUs nedrivningsliste

- Ved anmodning om nedrivning kan forvaltningen indstille, at der nedlægges et forbud mod nedrivning.
- Planlovens §14 - Borgerrepræsentationen kan nedlægges forbud mod, at der retligt eller faktisk etableres forhold, som kan hindres ved en lokalplan. Eks. nedrivning.
- 2021, politisk ønske om en nedrivningsliste. TMU orienteres om: byhuse, ejendomme i kulturmiljøer, ejendomme i byudviklingsområderne Vermlandsgade/Siljagade og ejendomme udpeget i Byens Sjæl
- Forvaltningen vurderer om bygningen er egnet til bevaring efter § 14. Vurdering af procesrisiko. Forvaltningen har et år til at udarbejde en bevarende lokalplan

Vores København

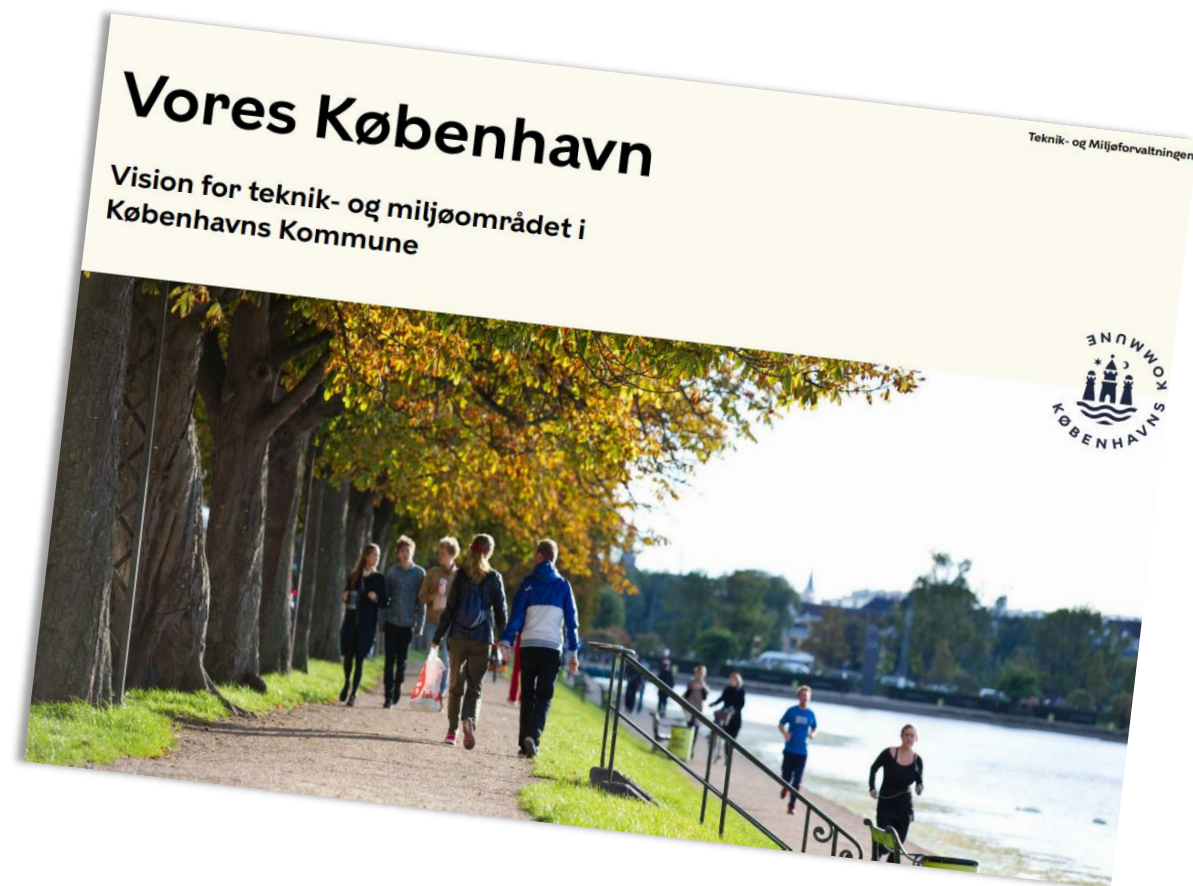
Politisk vision for teknik- og miljøområdet frem til 2035

Klimavenlig hverdag

” Da byggeriet er en stor Co2 -udleder, skal vi som en by med voksevækst ikke bare forholde os til arkitektur, materialevalg, fossilfri arbejdsmaskiner mv., men også til hvordan vi kan bevare eller transformere flest mulige af byens bygninger”

Vi vil derfor prioriterer

” - At vi som udgangspunkt bevarer byens eksisterende bygninger frem for at rive ned og bygge nyt -

Potentialer ved bevaring

- Sikre egenart/identitet i kvarterer eller områder
- Sikre at vores by har en tidsdybde
- Forståelse for/formidle samfundsudvikling, eks. bevaring af vores industrihistorie
- Bevaring af national eller lokal byggeskik og arkitektoniske stilarter
- Spare Co2-udledning (ved ikke at bygge nyt)

Verdensarv

Kultur/natur-steder af international betydning

Verdensarvskonvention UNESCO

Statens ansvarsområde

Fredede bygninger

Bygninger af national betydning,

Statens ansvarsområde (Slots- og Kulturstyrelsen)

Bevaringsværdige bygninger

Bygninger af lokal betydning

Kommunernes ansvarsområde

Fredede bygninger:
0,2 % af DK's bygningsmasse

Bevaringsværdige
bygninger: 7 % af DK's
bygningsmasse

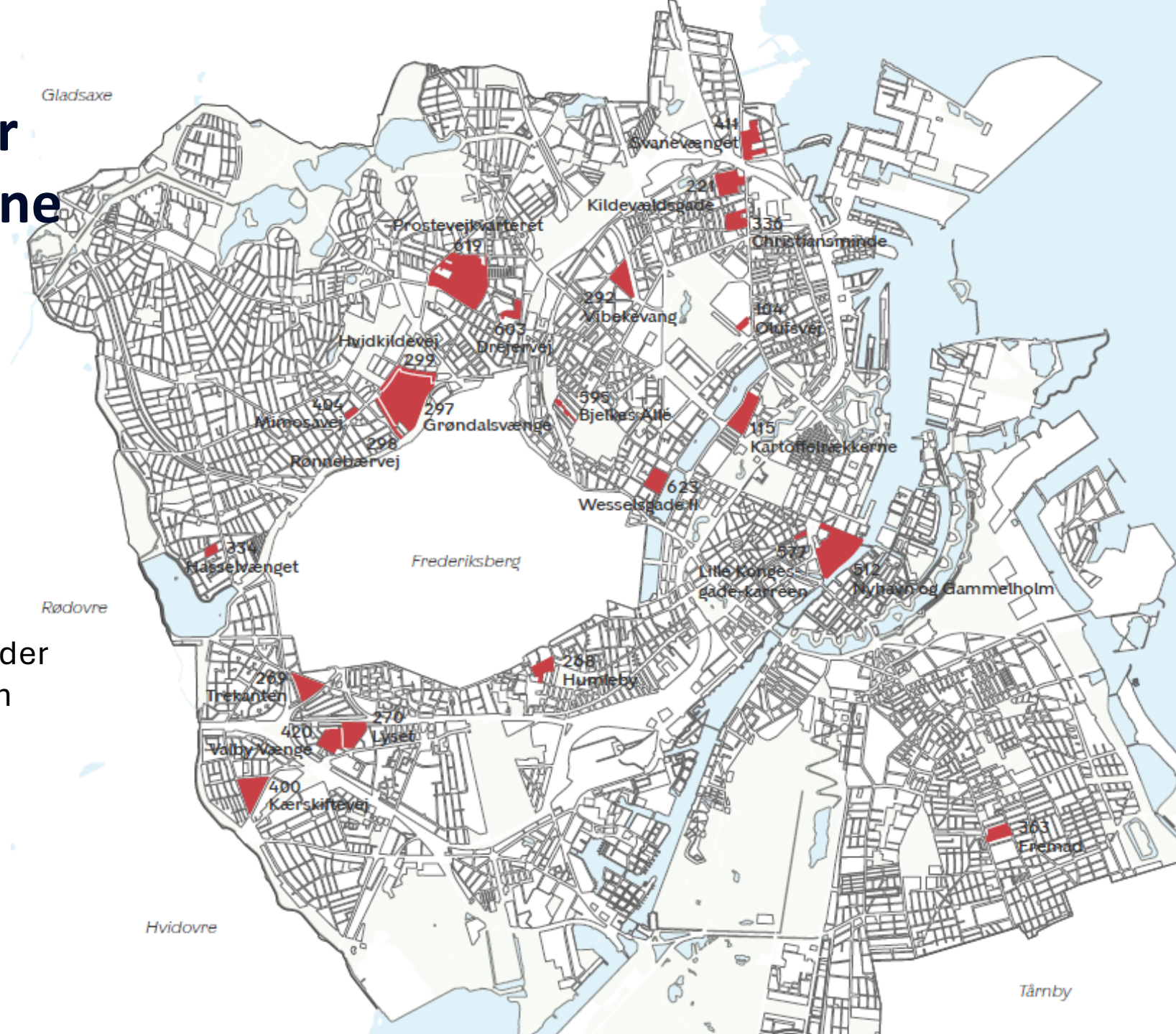

Bevarende lokalplaner i Københavns Kommune

”En bevarende lokalplan” er ikke et formelt defineret begreb.

Lokalplaner kan indeholde bestemmelser om bevaring. Typisk bruger man begrebet om lokalplaner, der primært indeholder bestemmelser om bevaring.

Typisk et politisk ønske eller § 14

Lokalplaner med bevaring

Ældre bevarende lokalplaner

- Olufsgade
- Kildevældsgade
- På Bjerget

Nyligt vedtagne

- Aldersrogade Øst
- Wesselsgade II
- Provstevej kvarteret
- *Holger Petersens Tekstilfabrik*

Igangværende (uddrag)

- Nordre Fasanvej Nord
- Hannovergade 8
- *Vermlandsgade og Siljangan*
- *Slotsherrensvej*
- *Jernbanebyen*

SAVE

Metoden kaldes SAVE (Survey of architectural values in the environment).

Bygninger vurderes på fem områder:

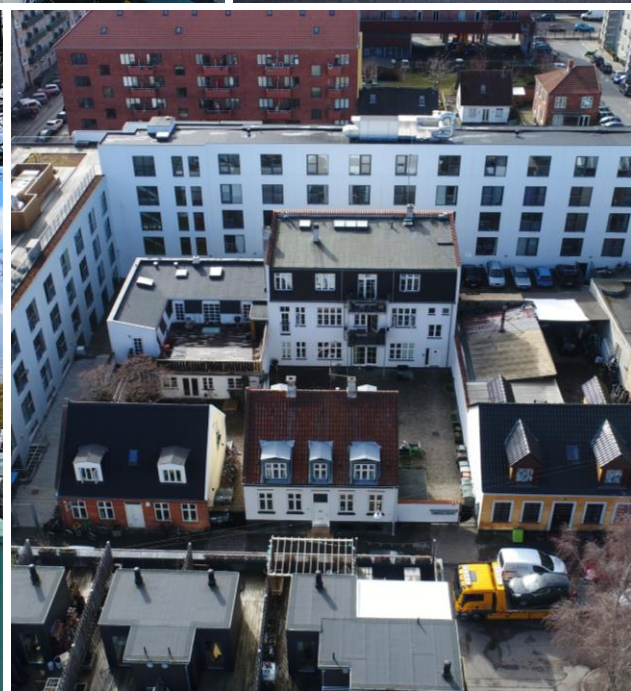
- Arkitektonisk værdi
- Kulturhistorisk værdi
- Miljømæssig værdi
- Originalitet
- Tilstand

Københavns Kommunes SAVE-vurderinger er fra 1990'erne.

Provstevej kvarteret

Anvendelser og opførelsesår

Boliger fra før 1920

Boliger 1920-1960

Boliger 1960-2000

Boliger 2000-2021

Erhverv fra før 1920

Erhverv 1920-1960

Erhverv 1960-2021

Kultur/inst. fra før 1920

Kultur/inst. 1920-1960

Kultur/inst. 1960-2021

Højder etager

1-2 etager	
3-4 etager	
5-7 etager	

Mesterstien

Smedetøften

Møntmester
Plads

Møntmestervej

Rentemestervej

Tomtevej

Dortheavej

Peter Jepsens Alle

Thoravej

Kæmnerv.

Theklavej

Provstevej

Thoravej

Thille
Theklav

Houmanns
Alle

Theklavej

Uglevej

Støerevej

Frederiksborgvej

vevej

Birkedommervej

Dortheavej

Bispevej

Gravevej

Brofogedvej

ækervej

Frederiksborg

Frederiksborgvej

Vadtmestervej

Tøjmestervej

Sporemagerv.

Sadelmagerv.

Buntmagerv.

Tøndebindervej

Stenhuggervej

Teglbrændervej

Perle-
stikkervej

Bofrykkervej

Bisiddervej

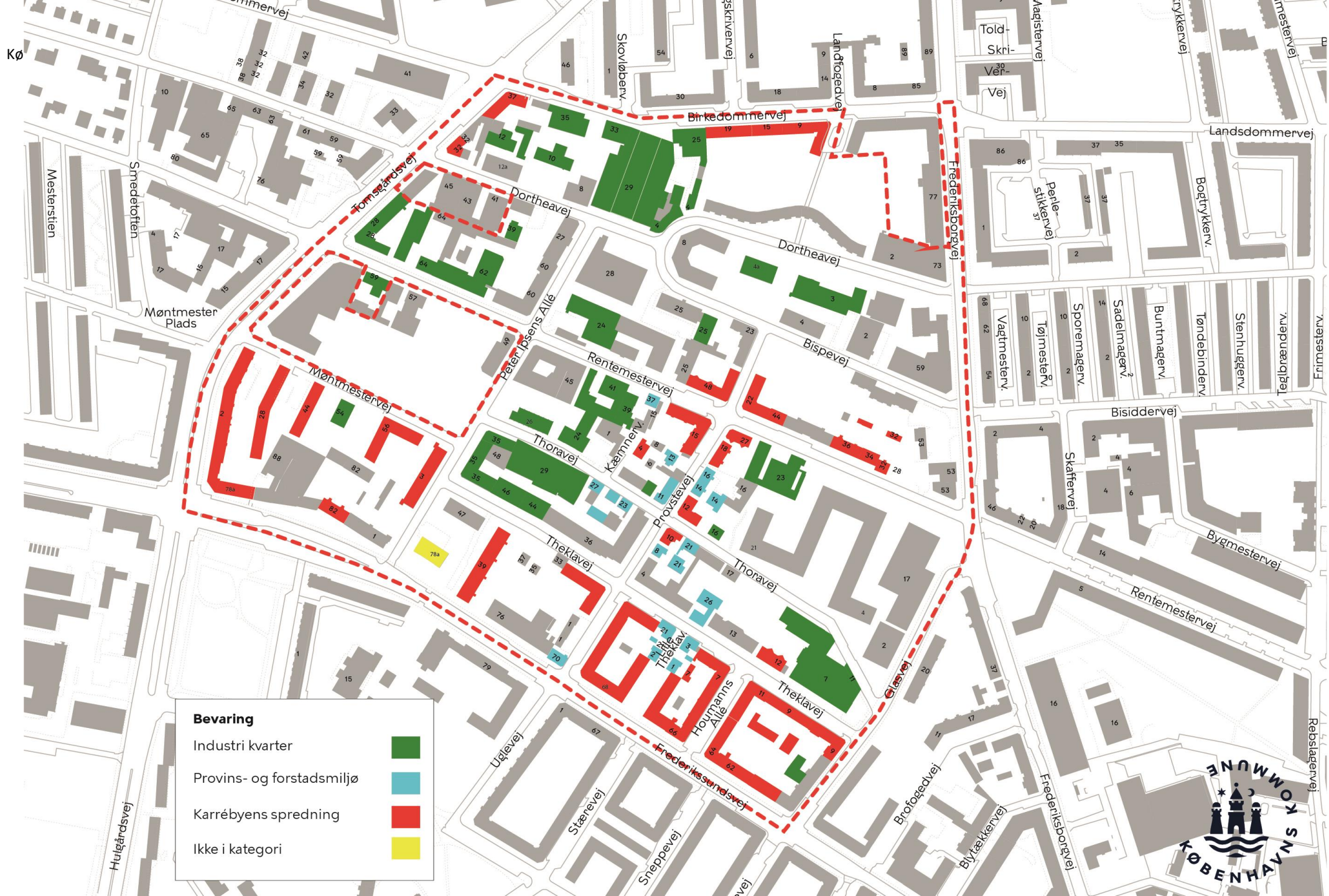
Bygmestervej

Rentemestervej

Landsdomme

gårds

Gråspu

Bevaring

- Industri kvarter
- Provins- og forstads miljø
- Karrébyens spredning
- Ikke i kategori

Eks. på provins og forstadsmiljø
(Utterslev Mark tiden)

Eks. på industrihistorien

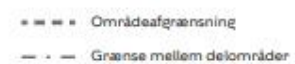
Eks. på Karrébyens spredning

Provstevej kvarteret

Tegning 4a · Bevaringsværdige bygninger og bygningselement

Aldersrogade øst

- Løftet fra nedrivningsliste i feb. 2023
- Beslutning om at nedlægge §14, truffet i BR den 1. juni 2023
- 22. august 2024 bevarende lokalplan vedtaget
- Indeholder forbud mod nedrivning og mulighed for ændring af farven til mørk rød for 6A

Aldersrogade øst

Begrundelser for bevaring

- Del af Hellesens batterifabrik
- Kulturhistorisk fortælling om et stort dansk industrieventyr
- Gode eksempler på ældre industribygninger fra historicismen
- Mangeartede fabriksbygninger og arkitektoniske egenart er karaktergivende for området

OPKLARENDE SPØRGSMÅL?

PAUSE!

Vi starter kl. 20.10

DET GODE LOKALE SAMARBEJDE

Ved Alex Heick

- Godt samarbejde med developere skaber fælles forståelse for byudviklingen
- Lokaludvalgene har fingeren på pulsen og stiller sig til rådighed for dialog
- Lokaludvalgene efterspørger mere mod hos politikere til at arbejde for bevaring

TRE FILM

- Developer Jann Aune
- Østerbro Lokaludvalg
- Bispebjerg Lokaludvalg

POLITIKERDEBAT

- Morten Melchior (Det Konservative Folkeparti)
- Laura Rosenvinge (Socialdemokratiet)
- Christopher Røhl (Radikale Venstre)
- Rasmus Steenberger (Socialistisk Folkeparti)
- Troels Jakobsen (Alternativet)
- Cille Hald (Venstre)
- Line Barfod (Enhedslisten)

KONFERENCE

B YUDVIKLING EVARING ÆREDYGTIGHED

TAK FOR I AFTEN!